

มานุษยวิทยาประยุกต์ Applied Anthropology ABSTRACT

นิยพวรรณ วรรณศิริ*
Niyaphan Wannasiri

The Applied Anthropology is a branch of anthropological science which is quite new. It came to an existence about the early period of 19 century by British anthropologist who then involved with the colonization activity. Those anthropologists had employed applied anthropology on solving the problem of minority relations which were always a milestone of the political affairs. After existence the science of applied anthropology moved to the American society where it was ultimately put to use on solving various types of social problems. Applied anthropology becomes very popular in the western society because it is considered as the most appropriate and effective approach in solving the problem of community development or cultural relations in which alien cultures and groups of people interact. The applied anthropological work used a teamwork method of which various types of disciplines and personalities are principle units of the team. As such there one versatile problems to be expected in the action. The absolute problem is, how to organize those individuals who comprise the action team, and how to provide than with *satisfaction* and *safety* which are the ultimate goal of applied anthropology work. However, the trend of applied anthropology in the western world seems to be in an upword direction because this types of work plays part mostly in urban areas; and, more and more the rural areas have been becoming urban communities.

In Thailand, the science of applied anthropology seems to be out of sight. Thailand can only afford all basic sciences. The applied social science seems to be too lavish to afford since the Thai government is presently poor. Besides, the applied anthropological science deals mostly with freedom from any political attempt. It then can never the matched with the society with an unstable political situation of Thailand.

วิชามานุษยวิทยาประยุกต์ (Applied Anthropology) เป็นวิชาค่อนข้างใหม่มากไม่เพียงแต่ในประเทศไทยเท่านั้น ยังใหม่มากสำหรับประเทศตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ที่ซึ่งศาสตร์แขนงนี้ได้เติบโตรุ่งเรืองอย่างแท้จริงอีกด้วย ผู้เขียนอยากจะแนะนำศาสตร์ด้านนี้ถึงแม้จะเปิดสอนตามมหาวิทยาลัยกันบ้างแล้ว แต่เข้าใจว่ามีคนเป็นจำนวนมากยังไม่รู้จัก หรือเข้าใจมานุษยวิทยาประยุกต์อย่างถูกต้องแท้จริง

มานุษยวิทยาทั่วไปเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับคนตั้งแต่ร่างกายไปจนถึงผลของการ

*อาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กระทำของมนุษย์ที่เป็นมรดกตกทอดไปยังมนุษย์รุ่นต่อๆมาอันรู้จักกันว่า “วัฒนธรรม” ส่วนมานุษยวิทยาประยุกต์นั้นเป็นการเอาทฤษฎีของวิชามานุษยวิทยา (ทั่วไป) (Theoretical Anthropology, or General Anthropology, or traditional Anthropology) มาประยุกต์ใช้อย่างได้ผลในสังคมหรือชุมชนที่กำลังมีปัญหา เช่น การแก้ปัญหาในโรงเรียน โรงพยาบาล ในหมู่บ้านที่อดอยากยากจน ในหมู่บ้านที่เกิดโรคติดต่อ ในชุมชนที่มีการกีดกันผิว ในชุมชนที่มีปัญหาเรื่องการแบ่งชั้นวรรณะ ชุมชนที่มีปัญหาสุขภาพจิต เป็นต้น ใครขออย่าว่ามานุษยวิทยาประยุกต์ไม่ใช่การประยุกต์ใช้อะไรอื่นใดทั้งสิ้น นอกจากการประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางมานุษยวิทยาโดยตรงเท่านั้น

ประวัติและความเป็นมาของศาสตร์ทางแขนงมานุษยวิทยาประยุกต์

เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปในหมู่นักมานุษยวิทยาว่าเกิดมาจากปัญหากลุ่มวัฒนธรรมสัมพันธ์ (Ethnic Relations) หรือพูดให้เข้าใจกันง่าย ๆ ก็คือกรณีที่คนจากชาติหนึ่งเข้าไปติดต่อกับคนอีกชาติหนึ่งนั่นเอง อังกฤษเป็นประเทศต้นกำเนิดของศาสตร์แขนงนี้คือเมื่อปี 1828 ชนชั้นปกครองของอังกฤษได้เข้าไปยุ่งกับชนเผ่าพื้นเมืองออสเตรเลีย และต่อมาได้ดำเนินกิจการค้าทาสที่นี่ และยังได้ส่งมิชชันนารีเข้าไปเผยแพร่ศาสนาเพื่อจะใช้ศาสนาเป็นเครื่องนำทางไปสู่จุดมุ่งหมายทางการเมือง เพราะศาสนาเป็นไม้นวมของนักล่าอาณานิคมสมัยก่อน ในช่วงศตวรรษที่ 19 นี้ มานุษยวิทยาประยุกต์ก็ยังไม่ได้เป็นศาสตร์ขึ้นมา จนกระทั่งต้นศตวรรษที่ 20 คือในราวปี 1905-1935 อังกฤษได้ส่งนักมานุษยวิทยาหลายคนเข้าไปใน New Guinea ในส่วนที่เป็นของออสเตรเลียเพื่อเข้าไปช่วยฝ่ายปกครอง (Administrators) ทำการปกครองดินแดนของออสเตรเลีย นักมานุษยวิทยาที่สำคัญมี A.R. Radcliffe Brown และ P. Chirmery ในช่วงปี 1926-1950 อังกฤษก็เข้าไปปกครอง Africa และมีขบวนการแบบเดียวกับที่ทำในออสเตรเลียหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อังกฤษมองเห็นผลในการเอานักมานุษยวิทยาและศาสตร์ทางมานุษยวิทยาเข้าไปช่วยในการดำเนินการทางการเมือง เลย์สนับสนุนให้ประเทศอื่นในยุโรปซึ่งกำลังล่าอาณานิคมเหมือนตัวลองทำดูบ้าง ช่วงนี้การวิจัยทางสังคมศาสตร์ก็เริ่มก่อตัวและเป็นปึกแผ่นขึ้นในแอฟริกา ประเทศที่ตามอังกฤษในการใช้มานุษยวิทยามาดำเนินการทางสังคมและการปกครองอาณานิคมก็มีเนเธอร์แลนด์ เบลเยียม และฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์นั้นยึดครองอินโดนีเซียเมื่อปี 1864 จากนั้นไม่นานก็ได้ตั้งสถาบันทางมานุษยวิทยาขึ้นในกรุงอัมสเตอร์ดัม เรียกว่า “The Royal Institute of The Tropics” จึงเรียกได้ว่ามานุษยวิทยาประยุกต์เกิดขึ้นในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 โดยชาวอังกฤษและเกิดในสมัยล่าอาณานิคมเพื่อการปกครองอาณานิคมโดยตรง ผู้ปกครองอาณานิคมใช้นักมานุษยวิทยาเข้าไปช่วยทำการปกครองเพราะเห็นว่าผู้ที่มีความรู้ทางวัฒนธรรมย่อมเข้าถึงคนต่างถิ่นต่างชาติต่างภาษาได้อย่างนุ่มนวลกว่าผู้ที่ขาดความรู้ทางนี้ การใช้นักมานุษยวิทยาเป็นสื่อในการปกครองช่วยลด

ปัญหาความขัดแย้ง (Conflict) ลดการนองเลือด (Bloodshed) และลดการต่อต้าน (Resistance) ได้ดีที่สุด

สหรัฐเริ่มศาสตร์ทางมานุษยวิทยาประยุกต์บนรากฐานอันเดียวกับยุโรป คือ Ethnic Relations แต่ต่างกันตรงไม่ได้ไปสัมพันธ์กับชนกลุ่มน้อยนอกบ้านตัว เป็นการสัมพันธ์กับชนกลุ่มน้อยภายในบ้านตัวเอง เริ่มด้วยปี 1879 สหรัฐได้ตั้งสำนักวัฒนธรรม (Bureau of Ethnology) และสถาบันสมิทโซเนียน (Smithsonian Institution) ขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับชนเผ่าอินเดียนแดง ซึ่งเป็นชนหมู่น้อยในบ้านเมืองของตน สาเหตุที่ต้องศึกษาเพราะอินเดียนแดงเป็นเสมือนหนามยอกอกของสหรัฐที่ตัดไม่ได้ขายไม่ขาด จะฆ่าล้างพันธุ์เสียก็ผิดหลักมนุษยธรรม ครั้นเอาไว้มากันไม่ได้สักที ชาวอเมริกันเห็นว่าการกลืนกลายชาติอื่น ๆ นั้นเขาทำได้ง่าย ลงทุนถูกๆ แต่การกลืนกลายอินเดียนแดงนั้นทำยากมาก ไม่ว่าจะต่อสู้กันมานานเท่าใด คนล้มตายมากเพียงใด อเมริกันก็เอาชนะอินเดียนแดงไม่ได้เด็ดขาดสักที (Spicer, 1962) สองสถาบันที่ตั้งขึ้นมาได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของชาวอินเดียนแดงโดยเฉพาะ ต่อมาปี 1898 สหรัฐยึดครองฟิลิปปินส์ สหรัฐส่งนักมานุษยวิทยาชื่อ A.E. Jenks ไปช่วยงานนโยบายปกครองชาวฟิลิปปินส์ นาย Jenks ผู้นี้ทำจนสหรัฐแยะไปจริงๆ คือเขามีความคิดว่าการปกครองคนจากวัฒนธรรมอื่นนั้นต้องใช้นโยบายทำคนฟิลิปปินส์ให้เป็นคนอเมริกันให้ได้ (Americanization Policy) แล้วต้องทำอย่างรีบด่วนด้วย การผสมผสานกลืนกลายแบบทำเขาให้เป็นเรา ตามความคิดของนาย Jenks นี้ทำให้คนฟิลิปปินส์เกลียดชังและต่อต้านคนอเมริกัน ชาวอเมริกันพยายามล้มล้างสถาบันทางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน สหรัฐเลยรีบเปลี่ยนนโยบายปกครองใหม่โดยเร็ว โดยได้เปลี่ยนเอา Edgar L. Hewett นักมานุษยวิทยาคนใหม่ไปแทนนาย Jenks นาย Hewett มีวิธีการตรงข้ามกับนาย Jenks คือ ปกครองชนหมู่น้อยโดยปล่อยให้เขาเป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุด อนุญาตให้รักษานับธรรมเดิมของตนได้ตามสบาย นาย Hewett วางโครงการผสมผสานกลืนกลายชนหมู่น้อยตามวิธีการและความคิดของตน ปรากฏว่าได้ผลดีตามเป้าหมายของรัฐบาลอเมริกัน นี่นับเป็นก้าวแรกของงานมานุษยวิทยาประยุกต์ของอเมริกา (ที่ว่าประยุกต์ก็คือเอานักมานุษยวิทยาซึ่งควรทำงานผลิตทฤษฎี เขียนตำรา ทำวิจัย สอนหนังสือ ไปทำงานด้านการปกครองเมืองขึ้นเสีย (Foster, 1969)

ก้าวที่สองของงานมานุษยวิทยาประยุกต์ในสหรัฐอเมริกาก็คือ การจ้างนักมานุษยวิทยาเป็นจำนวนมากมาช่วยงานปกครองชนหมู่น้อยทั้งในและนอกประเทศในปี 1934 (Beals, 1976) งานใหม่ๆ ระยะเวลาเริ่มแรกคืองานของ Indian Bureau งานปกครองคนญี่ปุ่นในประเทศ และงานของโครงการละตินอเมริกา (Latin American Projects) งานด้านอินเดียนแดงล้มเหลวตามเคยเพราะไม่สามารถเอาชนะความหวงโบราณของคนอินเดียนแดงได้ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งนักมานุษยวิทยาสมัยนั้นก็แก่ทฤษฎีเกินไป ประยุกต์ทฤษฎีไม่เป็น เป็นต้นว่าให้ฉันวิจัยเธอ ฉันก็จะวิจัยละ เธอจะยอมหรือไม่ฉันไม่สนใจ (ข้างฝ่ายพวกที่ประยุกต์เป็นจะต้องวิจัยตามความยินยอมของคนของผู้ถูกวิจัย และต้องเป็นความต้องการการวิจัยของผู้ถูกวิจัย และให้ผู้ถูกวิจัยมีส่วนในการวิจัยด้วย เช่น รู้ผลของการวิจัยก่อนจะตีพิมพ์ หรือเป็นล่ามให้คน

วิจัย ฯลฯ) ส่วนโครงการละตินอเมริกามีทั้งล้มเหลวและสำเร็จ โครงการที่ล้มเหลวอย่างโด่งดังที่สุด รู้กันทั่วไปในหมู่นักมานุษยวิทยา คือโครงการ “คาเมลอท” (Camelot Projects, 1964-1965)

นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังจ้างนักมานุษยวิทยาผู้โด่งดังหลายคนไปช่วยงานปกครองด้าน Micronesia นักมานุษยวิทยาเหล่านี้ได้แก่ Felix Keesing, George Murdock, H.G. Barnett สามคนนี้เป็นผู้บุกเบิกด้านหมู่เกาะ Micronesia (Bastide, 1973)

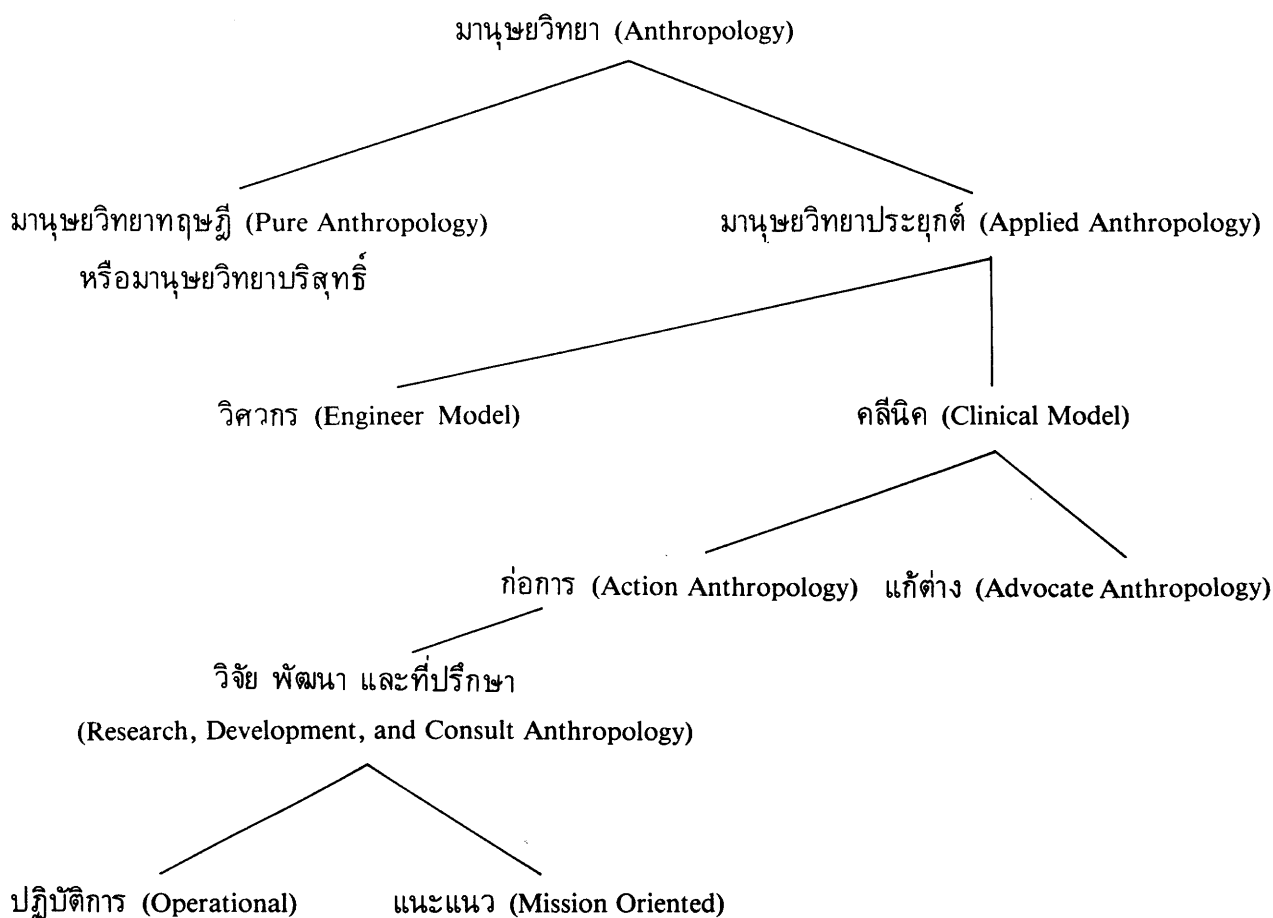
ปี 1941 สหรัฐก็ตั้งสมาคมมานุษยวิทยาประยุกต์ขึ้น มีเป้าหมายให้เป็นสื่อกลางเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างนักมานุษยวิทยา (ซึ่งเข้าไปวนเวียนอยู่กับชาวบ้านมากมายขณะนั้น) กับประชาชน (ผู้ถูกวนเวียนด้วย) และเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชนสมาคมวางจรรยาบรรณ (Statement of Ethics) ได้ให้นักมานุษยวิทยาปฏิบัติตาม มีใจความสำคัญๆคือ นักมานุษยวิทยา (ประยุกต์) จะต้องพิทักษ์ผลประโยชน์ของศาสตร์ทางมานุษยวิทยา พิทักษ์ชื่อเสียงของนักมานุษยวิทยาด้วยกันทุกประเภท และพิทักษ์ประชาชนผู้ที่ถูก กี่ยวข้องด้วย ก้าวนี้ถือเป็นก้าวที่สำคัญที่สุดของมานุษยวิทยาประยุกต์ในสหรัฐซึ่งถือว่าในโลกด้วย เพราะมานุษยวิทยาประยุกต์มาปกรรกรากที่ประเทศนี้

ก้าวที่สำคัญที่สุดของมานุษยวิทยาประยุกต์ คือปี 1960 ถึง 1970 สมัยประธานาธิบดี John F. Kennedy และประธานาธิบดี Lyndon B. Johnson ผู้ให้โอกาสชนกลุ่มน้อยมากที่สุด และเป็นคนสนับสนุนงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากที่สุด สมัยนี้รัฐบาลสหรัฐได้จ้างนักมานุษยวิทยาเข้าไปทำงานในหลายองค์การมากขึ้น เช่น AID, Peace Corps, World Bank, กระทรวงกลาโหม เป็นต้น งานที่ทำได้แตกแขนงมากขึ้นด้วย เช่น ด้านส่งเสริมวัฒนธรรม (ของคนต่างกลุ่ม) ด้านต่างประเทศ ด้านทหาร ด้านสุขภาพ ด้านเกษตรและการปกครอง หน่วยงานส่วนใหญ่ก็ได้แก่งานพัฒนานั่นเอง

หลังจากช่วงระยะ 1960-1970 งานกิจกรรมพัฒนานอกบ้านของสหรัฐเพลาลง ชาวอเมริกันเลิกสนใจกิจกรรมนอกบ้าน นักมานุษยวิทยาก็คืนสู่เหย้า หันเข้าจับงานพัฒนาภายในบ้านของตนเองบ้าง นักมานุษยวิทยาประยุกต์ได้ขยายการประยุกต์ใช้วิชามานุษยวิทยาของตนบนรากฐานใหม่ คือการพัฒนาชุมชนที่ประสบปัญหาทางสังคม ปัญหาสังคมทุกชนิด ในอเมริกา มีมากมายเปิดโอกาสให้นักมานุษยวิทยาประยุกต์อย่างใหญ่หลวง อีกทั้งในระยะหลัง 1970 นี้ และองค์การของรัฐบาล สมาคม และชุมชนต่างนิยมจ้างนักมานุษยวิทยาประยุกต์ไปช่วยแก้ปัญหาสังคมมากยิ่งขึ้นเพราะเห็นว่าคนมีความรู้แขนงนี้สามารถและมีวิธีการที่เข้าถึงประชาชนได้ดี ละมุนละไม และเป็นกลางได้แนบเนียนกว่าแขนงอื่น ดังนั้นงานทางด้านมานุษยวิทยาประยุกต์จึงแพร่หลายและเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้นในสหรัฐวามากกว่าที่อื่นๆ ขณะนี้มานุษยวิทยาประยุกต์กำลังขยายตัวออกไปเจริญในฟิลิปปินส์ อินเดีย และอิตาลีด้วย สำหรับประเทศไทยนั้นยังไม่ค่อยมีใครรู้จักศาสตร์แขนงนี้ เพราะถึงแม้แขนงมานุษยวิทยาธรรมดาก็เพิ่งเริ่มรู้จักกันในเมืองไทยอย่างแพร่หลายไม่เกิน 15 ปี ดังนั้นการพัฒนาชุมชนหรือการแก้ปัญหาสังคมโดยใช้มานุษยวิทยาประยุกต์จึงยังไม่เริ่มในประเทศเรา

ประเภทของมานุษยวิทยาประยุกต์

ดังได้กล่าวแล้วว่าก่อนจะมีศาสตร์แขนงมานุษยวิทยาประยุกต์ก็ต้องมีศาสตร์ทางมานุษยวิทยาเป็นรากฐานมาก่อน มานุษยวิทยาธรรมดานั้นในภาษาอังกฤษ หรือคนตะวันตกเรียกชื่อกันหลายชื่อคือ Theoretical Anthropology, Traditional Anthropology, General Anthropology, Basic Anthropology และ Pure Anthropology (Foster, 1965) ผู้เขียนขอเรียกเป็นภาษาไทยว่า “มานุษยวิทยา” เฉยๆก็แล้วกัน ที่เสนอชื่อภาษาอังกฤษมาให้เยอะๆก็เพราะต้องการจะให้ความรู้แก่ท่านผู้อ่านว่าชื่อดังกล่าวคือมานุษยวิทยาดั้งเดิม ที่ยังไม่ได้ประยุกต์นั่นเอง ส่วนมานุษยวิทยาประยุกต์นั้นมีชื่อภาษาอังกฤษเพียงชื่อเดียวเท่านั้น คือ “Applied Anthropology” การจะทราบว่ามีมานุษยวิทยาประยุกต์มีกี่ประเภท อะไรบ้าง ผู้เขียนเห็นสมควรจะแนะนำด้วยแผนผังมานุษยวิทยาทั้งหมดดังนี้

จากแผนผังนี้ “มานุษยวิทยา” (Anthropology) ตัวกลางใหญ่นั้นเป็นศาสตร์ทางมานุษยวิทยา ซึ่งเป็นแขนงหนึ่งสังกัดอยู่ในสังคมศาสตร์ (Social Sciences) มานุษยวิทยาแยกออกเป็นสองสาขาใหญ่ๆ คือ มานุษยวิทยาทฤษฎี (Pure Anthropology) ซึ่งผู้เขียนขอเรียกว่า มานุษยวิทยาบริสุทธิ์ เมื่อเปรียบเทียบกับมานุษยวิทยาประยุกต์ (Applied Anthropology) สำหรับมานุษยวิทยาทฤษฎีนั้นผู้เขียนขอละเอาไว้ในรายละเอียดของประเภท เพราะมิได้เป็นเป้าหมายในการเขียนบทความอันนี้ มานุษยวิทยาประยุกต์แบ่งออกเป็นสองรูปแบบ (Model) รูปแบบแรกคือ รูปแบบวิศวกร (Engineer Model) อันหมายถึงการใช้วิชามานุษยวิทยาในงานพัฒนาโดยที่นักมานุษยวิทยาเป็นผู้ริเริ่มวางโครงการ เป้าหมาย หาทุน ทำงานพัฒนาด้วยตนเองตามความคิดเห็นของตนเอง แต่เพื่อคนอื่น เช่นทำการพัฒนาเพราะเป็นความต้องการของรัฐบาลและองค์กร หรือเพื่อความ เติบโตของประชาชน อย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจทั้งสองอย่างรวมกัน แบ่งออกเป็นสองวิธีการ คือวิธีการแรกทำร่วมกับประชาชน เรียกว่า มานุษยวิทยาปฏิบัติการ (Operational Anthropology) พวกนี้วางโครงการหาเงิน ทำวิจัยเอง แต่ให้ประชาชนพัฒนาตนเองโดยแนะให้ อีกวิธีการหนึ่งคือ มานุษยวิทยาแนะแนว (Mission Oriented) วิธีการนี้คือ การที่รัฐบาลหรือคนของรัฐบาล (Administrators) เป็นฝ่ายดำเนินการพัฒนา แต่นักมานุษยวิทยาเป็นผู้แนะแนวทางให้ บางทีเรียกมานุษยวิทยาประเภทนี้ว่า “ที่ปรึกษา” (Consultant Anthropology) ในแขนงมานุษยวิทยาวิศวกรนี้ ลักษณะร่วมกันก็คือ ตัดสินโชคชะตาและแนวทางชีวิตผู้อื่นด้วยค่านิยมของตนเอง (Value Judgement) เป็นต้น ว่าแนะนำเขาว่าสิ่งนี้ดี ไม่ดี จงทำนี้ อย่าทำโน่น

รูปแบบที่สองคือ รูปแบบคลินิก (Clinical Model) รูปแบบนี้คือการปล่อยให้ประชาชนทำเอง ทำการพัฒนาตนเอง โดยตนเอง และเพื่อตนเอง รูปแบบคลินิกแบ่งออกเป็นสองประเภทคือ “มานุษยวิทยาก่อการ” (Action Anthropology) และ “มานุษยวิทยาแก้ต่าง” (Advocate Anthropology) มานุษยวิทยาก่อการมีหลักการสำคัญคือประชาชนจะต้องเกิด “ความรู้สึกต้องการ” (Felt Need) ที่จะทำการพัฒนาขึ้นมาเอง เพราะรู้สึกว่าเกิดปัญหาสังคมบางอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นแล้วในชุมชนของตน ประชาชนเป็นฝ่ายวิ่งมาหานักมานุษยวิทยาเอง ขอคำปรึกษาเองว่าตนเกิดปัญหาอย่างนั้นอย่างนี้ ต้องการจะแก้ปัญหานี้จะทำอย่างไรดี นักมานุษยวิทยาจะช่วยวางโครงการให้คิดหาวิธีการแก้ปัญหาให้ บางครั้งก็ช่วยหาทุนรอนให้บ้าง เสนอวิธีการหลายๆแบบให้ประชาชนเป็นผู้เลือกเอาว่าจะแก้ปัญหาสังคมของเขาโดยวิธีใด สอนเขาถึงวิธีนั้นๆ ให้เขาทำกันเอง แต่คอยเป็นที่ปรึกษาแนะนำ หากเกิดปัญหาระหว่างพัฒนาขึ้น นักมานุษยวิทยาจะอยู่ห่างๆ ไม่เข้าไปยุ่งวุ่นวายกับประชาชน ไม่ใช้ค่านิยมของตนไปตัดสินผู้อื่น (หมายความว่าอย่างไรบอกเขาว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรดี อะไรไม่ดี ฯลฯ) หากเกิดปัญหานักมานุษยวิทยามีสิทธิเปลี่ยนเป้าหมายและวิธีดำเนินการให้ประชาชนได้ (Tax, 1977)

มานุษยวิทยาแก้ต่าง (Advocate Anthropology) เป็นผู้ปกป้องประชาชนในกรณีที่ประชาชนเกิดปัญหาขัดแย้งกับรัฐบาล หรือตัวแทนของรัฐบาล ไม่ว่ากรณีใด โดยปกติรัฐบาลจะเป็นผู้ปกครองประชาชน คำว่าประชาชนที่นี้มีได้หมายถึงประชาชนทั่วไปที่อยู่ดีมีสุข แต่

หมายถึงประชาชนที่ถูกปกครองอย่างไม่เป็นธรรม หรือถูกกดขี่ข่มเหง เอารัดเอาเปรียบจาก
คนของรัฐบาล ประชาชนประเภทเด็อดร่อนนี้มักจะเป็นสมาชิกของชนหมู่น้อย (Minority
Peoples) นักมานุษยวิทยาแก้ต่างมีหน้าที่เสนอข้อเท็จจริงตามที่ตนรู้เห็นและบันทึกมาเสนอ
ต่อศาลหรือคณะกรรมการสอบสวนเหตุการณ์ นักมานุษยวิทยาประเภทนี้ถือหลักอยู่ข้างประ-
ชาชน และไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของอำนาจรัฐบาลหรืออำนาจใดๆทั้งสิ้น (Jacobs, 1974)

วิธีการทางมานุษยวิทยาประยุกต์ (Methods and Guidelines in Applied)

ขอยกวิธีการต่างๆเป็นข้อๆดังนี้ (1) วางเป้าหมายของโครงการ (Reagan, 1976) (2)
ร่างโครงการ(ว่าจะทำอะไร) (Reagan, 1976) (3) หาทุนและผู้สนับสนุนโครงการ (Clinton,
1975) (4) ทำวิจัย (นี่คือการใช้ศาสตร์ทางมานุษยวิทยา (ทฤษฎี) เป็นหลัก (Clinton, 1975)
(5) เจาะจงเฉพาะเรื่องที่เป็นปัญหาจริงๆ (Foster, 1969) (6) ศึกษาภาษาท้องถิ่นให้เข้าใจ
(Foster, 1969) (7) ยึดหยุ่นพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการให้ทันกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นให้ได้ทุก
ขณะ (Bastide, 1973) (8) มีมนุษย์สัมพันธ์กับคนต่างกลุ่มทุกๆกลุ่ม ได้แก่กลุ่มผู้ร่วมงาน กลุ่ม
ประชาชน กลุ่มตัวแทนรัฐบาล และกลุ่มนักวิชาการสาขาอื่นๆ (Foster, 1969) (9) แสดงตนให้
เหมาะสมกับบทบาทที่ตนได้รับอยู่ต่อประชาชน (Jacobs, 1976) (10) มีบุคลิกดี อย่าแสดง
อารมณ์ เช่น วิตกกังวล รำคาญ ตื่นเต้น ตกใจ กระวนกระวาย ให้คนสังเกตได้ จงอดทนมี
ความมั่นใจ มีความรับผิดชอบสูง เปิดเผย มีสติปัญญา และมีความเป็นกลางให้มากที่สุด (นัก
มานุษยวิทยาประยุกต์แทบทุกคนแนะวิธีนี้ตรงกันหมด) (11) อย่าเอาค่านิยมตนเองตัดสินผู้อื่น
(Tax, 1977) (12) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยเสมอ (Maylor, 1973) (13) อย่าเก็บงำ ไม่พอ
ใจต้องพูดออกมา หากไม่สามารถจะทำฝืนใจก็ลาออกจากโครงการได้ (Foster, 1969) (14)
อย่าทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้าโดยขาดหลักการ (Thompson, 1965) (15) จัดงานให้เหมาะกับ
เวลาและพื้นที่มีอยู่ (Clinton, 1975) (16) วางแผนและตัดสินใจเก่ง (หลักทั่วไป) (17) อย่าให้
เกิดความรู้สึกแบ่งแยก (เขา-เรา) ในใจ (Bastide, 1973) (18) ใช้วิธีการหลายๆอย่างรวมกันเช่น
ศึกษาเฉพาะกรณีศึกษาเครือญาติ ศึกษาประวัติศาสตร์ และอื่นๆ (Clinton, 1975) (19)
รักษาข้อมูลขึ้นเล็กขึ้นน้อยทุกอย่างเพื่อประโยชน์ในวันข้างหน้า (Foster, 1969) (20) อย่าตะ
ต้องสถาบันทางสังคมเดิมของประชาชน เช่นอย่าทำลายศาสนาหรือความเชื่อเก่าๆของเขา
(Ellen, 1953) (21) ใช้ระบบ “team-work” และ “Group-discussion” อย่างสม่ำเสมอ (22)
ใช้วิธี “ติดต่อด้วยตนเอง” (Face-to-Face Contact) ให้มากที่สุด (23) ให้ความรู้และบริการ
แก่ประชาชน (Jones, 1976) (24) มีความสามารถทางการจดจำและการเขียนบรรยาย (Clinton,
1975) (25) อย่าหวังอะไรมากเกินไป เช่น หวังว่างานต้องสำเร็จร้อยเปอร์เซ็นต์ (Chambers,
1977) (26) เข้าใจปัญหาและตัวบุคคล (Beals, 1969) (27) พยายามให้คนจากอาชีพอื่นเข้าใจ
นักมานุษยวิทยาด้วย (Norrnanha, 1977) (27) ประเมินผลงานบ่อยๆ (Chambers, 1977) (28)

หลักเสี่ยงการเปลี่ยนแปลงอย่างทันทีทันใด (Clinton, 1975) (29) ใช้วิธีการ 3 M's (Man, Money, Management (Foster, 1969) (30) ย้ายแปลข้อมูลอย่างหละหลวม (Foster, 1969) และ (31) ถือ + จรรยาบรรณ” ของนักมานุษยวิทยา (ประยุกต์) ให้มั่นคงเสมอ (แนะนำโดยนักมานุษยวิทยาทุกคน)

กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์วิทยาประยุกต์ (Groups of Individuals Involved in Applied Anthropology)

นักมานุษยวิทยาประยุกต์ เป็นบุคคลที่ไม่ได้ทำงานนั่งโต๊ะแต่เป็นเอกเทศเหมือนอย่างนักมานุษยวิทยาทั่วไป ซึ่งมีหน้าที่แต่เพียงผลิตทฤษฎีและความรู้ตีพิมพ์เผยแพร่ความรู้ซึ่งเป็นผลมาจากการค้นคว้าใหม่ ๆ และสอน ส่วนนักมานุษยวิทยาประยุกต์นั้นมีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือเปลี่ยนแปลงชุมชน และแนวทางในการดำเนินชีวิตของคนอื่น ดังนั้นงานของเขาจึงต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายอย่างน้อยที่สุดต้องหนีไม่พ้นที่จะต้องเจอประชาชนเจ้าของชุมชนที่ต้องพัฒนาแน่นอน ปกตินักมานุษยวิทยาประยุกต์จะทำงานพัฒนาชุมชน ดังนั้นจะต้องพบบุคคลเป็นทีมอันประกอบด้วย (1) *ฝ่ายบริหาร (Administrators)* กลุ่มนี้ส่วนมากจะเป็นบุคคลของรัฐบาล หรือองค์กรต่างๆ ที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมการตัดสินใจ พึง่ายๆพวกนี้เป็นเจ้าของเงิน เจ้าของทุนที่จะทำการพัฒนาชุมชน และแก้ปัญหาความเดือดร้อนของคนในชุมชนนั้นๆฝ่ายบริหารเป็นฝ่ายกำหนดนโยบาย ตัดสินใจ และเอาผลวิจัยของนักมานุษยวิทยาไปใช้เพื่อสนองนโยบายของตน (2) *เพื่อนร่วมงานอาชีพ (Disciplin Colleagues)* ได้แก่นักมานุษยวิทยาบริสุทธิ์ (Theoretical Anthropologists) พวกนี้เป็นพวกนั่งโต๊ะผลิตทฤษฎี สอนหนังสือพิมพ์ผลงานเผยแพร่ พวกนี้เป็นพวกต่อต้านการทำงานของนักมานุษยวิทยาประยุกต์ คือขัดขวางทุกวิถีทางไม่ให้นักมานุษยวิทยาประยุกต์ไปทำงานกับฝ่ายรัฐบาล หว่างานพัฒนาชุมชนเป็นงานด้านการเมือง และการไปเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษยชาตินั้นไร้จรรยาบรรณของนักมานุษยวิทยา (ทุกประเภท) (3) *เพื่อนร่วมทีมทำงาน (Colleagues of Other Disciplins)* ได้แก่บุคคลผู้มาจากสายอาชีพอื่น แต่รัฐบาลจ้างมาร่วมทีมทำงานพัฒนาด้วยกัน อาจได้แก่ หมอ พยาบาล นายช่าง นักการศึกษา นักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักปกครอง นักเศรษฐศาสตร์ นายธนาคาร ฯลฯ สุดแต่ว่าโครงการที่ทำนั้นจะเป็นโครงการอะไร พวกนี้จะก่อปัญหาคือ ต่างก็มาจากการอบรมในแขนงวิชาเฉพาะของตน ก็จะมีแนวโน้มความคิดเห็นไปทางตน ไม่ยืดหยุ่น ไม่หาจุดยืนที่กลมกลืนกับผู้อื่น ต่างก็จะดึงกันไปตามถนัดของตัวเอง ทำเดี่ยว อีกประการหนึ่งบุคลิกภาพของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน และไม่ได้รู้จักกันมาก่อน ทำให้ยากต่อการปรับตัวเข้าหากัน จะเกิดการขัดแย้งทางอารมณ์ได้ง่าย (Emotional Conflict) (4) *ประชาชนผู้ถูกพัฒนา (Client Groups)* กลุ่มนี้แหละที่เป็นหัวใจของนักมานุษยวิทยาประยุกต์ ถ้าไม่มีคนก็ไม่มีปัญหาให้พัฒนา แต่การเข้าไปจัดแจงชีวิตของคนเป็นเรื่องที่เปราะบาง

มาก (Sensitive) การจะเข้ากับเขาในยกแรกก็ดูจะยากเสียแล้ว เขาจะสงสัยเราไปในทางไม่ดี ตลอดเวลา อย่างน้อยๆ เมื่อเราเป็นคนแปลกหน้าเข้าไปชาวบ้านจะต้องสงสัยไว้ก่อนว่าเราเป็นใครจะมาในแง่ไหน ยกสองก็คือ เราจะเอาความจริงจากเขาได้อย่างไร ในเมื่อเราเป็นคนอื่นเข้าไปในสังคมของเขา ยกสาม เมื่อเราได้ความจริงจากเขามาแล้ว ทำอย่างไรความจริงนี้จะไม่ถูกเอาไปใช้ในทางผิดๆ โดยฝ่ายบริหาร ตัวอย่างเช่นฝ่ายบริหารตั้งใจจะเข้าไปปกครองเกาะกวม ก็ได้จ้างนักมานุษยวิทยาให้เข้าไปทำการวิจัยหาความเป็นอยู่ความเป็นไป บุคลิกภาพของชาวเกาะกวม แต่วิธีนี้บอกนักมานุษยวิทยาให้ทำวิจัยให้เขาจะบอกในรูปอื่น เช่นว่าต้องการเตรียมการให้ชาวกวมได้มีการปกครองตนเอง แต่เอาผลวิจัยไปใช้เพื่อการปกครองเขาเช่นนี้ถือว่าข้อมูลถูกเอาไปใช้ในทางมิชอบ จะกลายเป็นว่านักมานุษยวิทยาไปช่วยให้ประชาชนชาวกวมตกเป็นทาสของสหรัฐฯเร็วขึ้น อันนี้ทำให้นักมานุษยวิทยาประยุกต์ถูกนักมานุษยวิทยาบริสุทธิ์โจมตีมาก ทั้งๆที่ตนเองไม่รู้เห็น อาจมีเกาะดำในวงอาชีวะบ้างที่ยอมร่วมงานอย่างเป็นใจกับรัฐบาล แต่ก็ต้องตัดเขาออกไปเพราะในกลุ่มบุคคลนั้นย่อมมีทั้งดีและเลวปะปนกัน กลุ่มประชาชนเป็นกลุ่มปัญหาที่ยากยิ่งในงานของนักมานุษยวิทยาประยุกต์ นักมานุษยวิทยาประยุกต์มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อกลุ่มประชาชนอย่างมาก เนื่องจากงานมานุษยวิทยาประยุกต์เป็นงานที่ไปเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ชีวีตาชีวิตใหม่ให้คน ไม่ว่าผลงานจะออกมาในรูปใด ดีหรือเลว ประชาชนผู้ถูกเปลี่ยนแปลงจะเป็นผู้รับผลของการทำงานของนักมานุษยวิทยาประยุกต์ตลอดไปจนตาย ดังนั้นงานที่ยากยิ่งในแขนงนี้ก็คือ ทำอย่างไรจะแสดงบทบาทเป็นตัวกลาง (Mediators) หรือตัวกันชนที่ดีได้โดยสามารถ ถจะรักษาประโยชน์ของประชาชนให้มากที่สุดทำให้ประชาชนปลอดภัยที่สุด และรักษาผลประโยชน์ของฝ่ายบริหารเจ้าของเงิน (Administrators) ให้ได้ด้วย ในขณะเดียวกันตามความเป็นจริงแล้วนักมานุษยวิทยาประยุกต์มักจะทำได้ดีที่สุดอยู่สองอย่าง คือ นักมานุษยวิทยาประยุกต์ที่ดีมักจะมีใจเอนเอียงเข้าข้างประชาชน แต่พวกที่ขายตัวต่อวิชาชีพจะทำลายประชาชนด้วยการเข้าข้างรัฐบาล องค์กรหรือหน่วยงานที่ให้เงินตนทำงาน ด้วยเหตุนี้จึงถูกเพื่อนร่วมอาชีพ (Pure Anthropologists) โจมตีเอาบ่อยๆว่าเอาวิชาการไปยุ่งกับการเมือง

ปัจจัยที่เกี่ยวกับงานมานุษยวิทยาประยุกต์ (Factors Involved in Applied Anthropology)

เป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักวิชาการในประเทศที่ประยุกต์ใช้ศาสตร์ทางมานุษยวิทยาว่าในทางทฤษฎีแล้วงานมานุษยวิทยาบริสุทธิ์ดูท่าทางจะยากเพราะเป็นงานผลิตทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติแล้วงานมานุษยวิทยาประยุกต์เป็นงานที่ยากที่สุดเพราะมีปัจจัยมากมายหลายอย่างมาเกี่ยวข้องซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นเครื่องชี้ว่างานมานุษยวิทยาประยุกต์จะสำเร็จหรือล้มเหลว ถ้า

สำเร็จจะสำเร็จสักทีเปอร์เซ็นต์ เรื่องสำเร็จร้อยเปอร์เซ็นต์นั้นไม่มีเพราะงานด้านนี้เป็นงานเกี่ยวข้องกับมนุษย์ที่มีจิตใจและอารมณ์เป็นที่ตั้ง จะวัดความสำเร็จจากอารมณ์คนให้ได้เต็มที่ ร้อยเปอร์เซ็นต์นั้นยากมาก เพราะไม่มีอะไรคงที่แน่นอน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในงานมานุษยวิทยาประยุกต์มีดังนี้คือ

1. นักมานุษยวิทยาประยุกต์ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย คือผู้จ้างทำงาน (Administrators) อันได้แก่ (ส่วนใหญ่) ข้าราชการตัวแทนของรัฐบาล องค์การ (ทั้งเอกชนและรัฐบาล พวกนี้จะออกเงินให้นักมานุษยวิทยาทำงานโดยเฉพาะงานวิจัย จะตั้งเป้าหมายให้วางแผนงานให้กำหนดเวลาให้พวกนี้มีอำนาจเหนืองานมานุษยวิทยาประยุกต์มากเพราะเป็นเจ้าของเงิน

พวกที่สองคือเพื่อนร่วมอาชีพ ได้แก่นักมานุษยวิทยาบริสุทธิ์ (Pure Anthropology) ที่คอยขัดขวางการทำงานด้วยการโจมตี ค่อนขอด ถากถางผลงาน ทำให้เกิดความท้อถอยในการทำงานและขาดความมั่นใจได้

อีกพวกคือเพื่อนร่วมทีมทำงาน (Colleagues) พวกนี้มาจากต่างถิ่น ต่างอาชีพ ต่างค่านิยม และต่างนิสัย ต้องมาปรับตัวให้เข้ากันด้วยวิธีที่ลำบากใจดังกล่าวมาแล้วตอนต้น

พวกสุดท้ายคือประชาชนซึ่งจะต้องยากมาก เพราะนักมานุษยวิทยาเป็นคนต่างพวกและต่างถิ่นเข้าไป ต้องอาศัยจิตวิทยาล้าลึก มนุษยสัมพันธ์อันเลิศ และศิลปะส่วนตัวอย่างสูงส่งจึงจะเข้าถึงได้ดี

ความยากของการเกี่ยวข้องกับคนหลายฝ่ายอยู่ตรงการหาจุดกลางของการรวมบุคคลเหล่านี้ และการประนีประนอมให้ทุกฝ่ายพอใจและปลอดภัย

2. เวลาและการกำหนดเวลา งานมานุษยวิทยาประยุกต์เกี่ยวข้องกับเวลาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเวลานี้เองเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมความสำเร็จหรือไม่ เวลาในการทำโครงการพัฒนาหรือทำวิจัยของนักมานุษยวิทยาประยุกต์ถูกกำหนดโดยผู้อื่น เช่น นายจ้าง หรือรัฐบาล และยังถูกกำหนดโดยอย่างอื่นอีก เช่น เงินหรืองบประมาณและฤดูกาล เป็นต้น บางครั้งเงินมีพอแต่เวลามีไม่พอ บางครั้งผู้ให้เงินเป็นผู้กำหนดฤดูกาลซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับเรื่องที่จะทำ เช่น ให้หาข้อมูลและสังเกตการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งทั่วไปของหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง แต่กำหนดเอาเวลาที่ไม่มีทางเลือกตั้งเป็นต้น ซึ่งนักมานุษยวิทยาประยุกต์ต้องเดือดร้อนหาวิธีอื่นมาช่วยซึ่งอาจจะไม่ได้ผลก็ได้ ส่วนมากแล้วนักมานุษยวิทยาจะมีเวลาจำกัดในการทำวิจัยสนามเพราะถูกกำหนดมาอย่างนั้น ซึ่งผิดกับหลักการหรือทฤษฎีของตนที่เคยร่ำเรียนมาแต่ก็จำเป็นต้องทำ ทำให้เกิดความกดดัน (Pressure) และความกระวนกระวายใจและความกังวลในขณะที่ทำงาน ทำให้ผลงานออกมาไม่ดีนัก

การกำหนดเวลานั้นสำคัญไม่แพ้ระยะเวลา โครงการป้องกันโรคคอติบ (ระบาด) ที่ทำในบางชน กรุงเทพฯ สมัยเมื่อปี 1953 โดยคณะที่มาจาก Cornell University นำโดย L.M. Hanks ต้องประสบความล้มเหลวด้วยสาเหตุหลายอย่าง แต่ที่สำคัญคือ ไปทำโครงการในระยะฤดูหนาวซึ่งชาวบ้านเห็นว่าการทำงานนั้นสำคัญต่อเขามากกว่าการนำเด็กมารับการฉีดวัคซีน

ป้องกันโรคคอติบ เพราะเป็นเรื่องของปากท้อง ส่วนการฉีดยานั้นยังไม่จำเป็นเท่าใดเพราะยังไม่ค่อยจะเห็นเด็กฉีดยาตายเป็นเบือ นานๆจึงจะตายสักคน และหากรักษาทันก็จะไม่ตาย ไม่ใช่เรื่องสำคัญ (สำหรับชาวบ้านสมัยนั้น) อะไร จะเห็นได้ว่าระยะเวลาและการกำหนดเวลานั้นสำคัญมาก (Paul, 1955)

3. งานมานุษยวิทยาประยุกต์เกี่ยวข้องกับความคิด ทศนคติ ค่านิยม และความเชื่อซึ่งเป็นนามธรรม ยากแก่การมองเห็น ยากแก่การคาดคะเน ยากแก่การวัด และยากแก่การเปลี่ยนแปลง หากจะเข้าไปแตะสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยทุกๆ ปัจจัยพร้อมที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลา คนเราฝังอยู่กับความคิดและความเชื่อเก่าๆมานาน หากจะต้องถูกเปลี่ยนแปลงจะต้องมีปฏิกิริยาต่อต้านก่อนอื่น ดังนั้นต้องอาศัยเวลานานพอสมควรจึงจะทำได้

4. งบประมาณหรือเงินทุน ปัจจัยนี้ถือว่าสำคัญมาก หากไม่มีเงินก็ไม่ต้องทำงาน จะเห็นได้จากวิธีการ (Methodology) ข้อแรกของงานมานุษยวิทยาประยุกต์คือการหาทุนอุดหนุนโครงการ

5. สิ่งแวดล้อมใหม่ๆ (ของนักมานุษยวิทยาประยุกต์) ซึ่งผิดแปลกแตกต่างไปจากสิ่งแวดล้อมเดิมที่นักมานุษยวิทยาประยุกต์เคยชินมา ปัจจัยนี้มีผลทำให้เกิดการท้อถอย เกิดความไม่สบายกายเพราะผิดอากาศ ผิดอาหาร และโรคภัยไข้เจ็บได้ และยังเกิดความไม่สบายใจเพราะอาจเกิดความเหงา ว่าเหว่คิดถึงบ้าน คิดถึงครอบครัวได้ การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ในระยะเวลาอันจำกัดก็เป็นความลำบากอีกประการหนึ่งที่นักมานุษยวิทยาประยุกต์จะต้องเผชิญ

6. ปัญหาอันคาดไม่ถึงซึ่งจะเกิดในระยะทำงานโครงการ ในงานมานุษยวิทยาประยุกต์นั้นไม่มีกฎเกณฑ์วางไว้ตายตัวเหมือนงานวิจัยทางด้านอื่น ความแน่นอนที่สุดของงานนี้ก็คือ *ความไม่แน่นอน* ดังนั้นข้อในหลายข้อของวิธีการทางมานุษยวิทยาประยุกต์คือความ "ยืดหยุ่น" หรือการอนุญาตให้เปลี่ยนวิธีการและเป้าหมาย (Means-Ends) ได้ตลอดเวลาหากเกิดปัญหาที่สุดจะแก้ไขได้ เคยมีตัวอย่างโครงการปรากฏมาแล้วว่า ในสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน บุคคลคณะเดียวกัน ปัญหาแบบเดียวกัน ประชากรเชื้อชาติและวัฒนธรรมคล้ายๆกัน พื้นที่ใกล้เคียงกัน ผลของโครงการออกมาต่างกัน คือโครงการหนึ่งสำเร็จ และอีกโครงการหนึ่งล้มเหลว (Spicer, 1952) และนี่คือตัวอย่างของความไม่แน่นอน และปัญหาที่คาดไม่ถึงในโครงการที่ล้มเหลวซึ่งละเอียดอ่อนและลึกซึ้งเกินกว่าจะคาดคะเนล่วงหน้าเอาไว้ก่อนได้

7. งานมานุษยวิทยาประยุกต์เกี่ยวข้องกับสังคมที่มีปัญหา นั่นคืองานนี้(ในสมัยนี้) เป็นงานแก้ปัญหาสังคม ซึ่งอาจเป็นปัญหาสังคมอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ เช่น ปัญหาอัตราการเกิดตาย ปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิต ปัญหาการบริหารงาน ปัญหาเสพติดให้โทษ การว่างงานที่อยู่อาศัย การขยายตัวของเมือง มลภาวะ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ การเกษตร การกีดกันผิวสีเทา วนๆ การทำงานในที่คนมีปัญหาก็จะเพิ่มความยากอีกหลายเท่าเพราะคนที่มีปัญหาจิตใจจะไม่ปรกติเท่าใดนัก

8. ทางมานุษยวิทยาประยุกต์เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและสังคม (Social and Behavioral Changes) ซึ่งถ้าผลออกมาในทางบวกก็เสมอตัว แต่ถ้าออกผลในทาง

ลบนักมานุษยวิทยาประยุกต์จะถูกโจมตีจากหลายๆฝ่ายอย่างมาก โดยเฉพาะจากนักมานุษยวิทยาบริสุทธิ์ เพราะว่าทำให้เสียชื่อเสียงศักดิ์ศรีของเพื่อนร่วมงานอาชีพเดียวกัน และถือว่าประชาชนจะต้องแบกผลนั้นไปจนตาย เป็นการทำลายมนุษยชาติโดยตรง

จรรยาบรรณ (Ethics)

งานมานุษยวิทยาเป็นงานเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของคน และเป็นการทำงานร่วมกับคนหลายพวกหลายฝ่าย การแตะต้องวิถีชีวิตคน (Clients) นั้นเป็นเรื่องเปราะบาง ทำไม่ดีก็เท่ากับไร้มนุษยธรรม แล้วยังเท่ากับทำลายชื่อเสียงเพื่อนร่วมอาชีพ ทำลายวิชาการอีกด้วย ดังนั้นจึงได้มีการตกลงกันกำหนดตั้งกฎจรรยาบรรณขึ้นมาควบคุมการทำงานขึ้นเมื่อปี 1963 หลังจากตั้งสมาคมมานุษยวิทยาประยุกต์ (The Society for Applied Anthropology) 22 ปี (1941) ก่อนจะตรากฎจรรยาบรรณขึ้นนั้นก็ได้รับการถกเถียงกันอยู่ยาวนาน ระหว่างผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยว่าควรต้องมีกฎจรรยาบรรณมาควบคุมผู้ยึดอาชีพนี้หรือไม่ บางคนบอกว่าควร ไม่เช่นนั้นใครจะทำลายประชาชนอย่างไรก็ได้ บางคนไม่ควรและไม่จำเป็นเพราะปรกตินักมานุษยวิทยาก็มีมโนธรรมอยู่แล้ว จะเห็นได้ว่าส่วนมากพวกเขาจะเอนเอียงเข้าข้างประชาชนอยู่ตลอดเวลา ผลของการออกเสียงปรากฏว่าควรจะมีกฎจรรยาบรรณเอาไว้ก็ดี เลยมีกฎนี้ขึ้นมาใช้

กฎจรรยาบรรณมีอยู่ 3 ข้อ คือ

(1) เพื่อการปกป้องวิชาการ (To Science) นักมานุษยวิทยาประยุกต์จะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำหรือการแนะนำใดๆที่จะกีดกันขัดขวางความก้าวหน้าทางวิชาการด้านมานุษยวิทยาในการศึกษาของเขานั้นเขาจะต้องสร้างบรรยากาศที่ดีเอาไว้เพื่อเปิดทางไปสู่การศึกษาต่อไปได้ในอนาคต ส่วนความรับผิดชอบทางด้านอื่นๆ นั้นเขาจะต้องยินดีให้ผู้อื่นที่สนใจข้อมูลและผลสรุปของการศึกษาของเขาเพื่อเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ และสุดท้ายนักมานุษยวิทยาประยุกต์ไม่ควรจะเสนอสมมติฐานใดๆ โดยใช้ความคิดเห็นส่วนตัวแทนหลักเกณฑ์ทางวิชาการ

(2) สำหรับความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมอาชีพ นักมานุษยวิทยาประยุกต์จะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีและชื่อเสียงของนักมานุษยวิทยาร่วมอาชีพทุกคน เขาจะต้องไม่กระทำการใดๆ เพื่อมุ่งผลประโยชน์แก่ประชาชนเสียจนไปทำลายชีวิต ชื่อเสียง ศักดิ์ศรี และความเป็นคนของผู้อื่น โดยไม่มีมาตรการที่ดีพอแม้แต่น้อย ที่จะประกันผลประโยชน์อันพึงจะมีของบุคคลเหล่านั้น ถ้าหากไม่มีการกระทำของนักมานุษยวิทยาประยุกต์เข้ามาเกี่ยวข้อง นักมานุษยวิทยาประยุกต์จะต้องระมัดระวังอย่างมากในการกระทำใดๆ ที่จะกระทบกระเทือนผู้ให้สัมภาษณ์ จะต้องปกป้องผู้ให้สัมภาษณ์โดยการรักษาความลับของเขา ซึ่งเขาเหล่านั้นไม่อาจจะปกป้องตนเองในแง่นี้ได้เลย

(3) สำหรับความรับผิดชอบต่อประชาชน (ผู้ถูกศึกษา) นั้น นักมานุษยวิทยาประยุกต์

จะต้องไม่ไปให้คำมั่นสัญญากับประชาชนลมๆ แล้งๆ หรือไปกระตุ้นให้เขาเกิดความหวังในสิ่งที่ตน (นักมานุษยวิทยาประยุกต์) ก็ไม่รู้ว่าจะทำให้เขาได้หรือเปล่า เขาจะต้องทำงานให้ประชาชนด้วยความรู้ความสามารถจริงๆ เขาจะต้องมุ่งเป้าหมายของการทำงาน (พัฒนา) ควบคู่ไปกับผลประโยชน์ของประชาชน และการให้การสงเคราะห์ประชาชนเป็นที่ตั้ง

สรุปแล้ว ในพื้นฐานของความรับผิดชอบที่แท้จริงต่อประชาชนต่อเพื่อนร่วมงาน และต่อวิชาการนั้น นักมานุษยวิทยาประยุกต์จะต้องสร้างความเข้าใจอันดีต่อประชาชนทุกคนนั่นเอง (Foster, 1969)

แนวโน้มของศาสตร์แขนงมานุษยวิทยาประยุกต์โดยทั่วไป

เป็นที่รู้กันว่าศาสตร์ทางมานุษยวิทยาประยุกต์นั้นเกิดขึ้นและเจริญเติบโตในสังคมตะวันตก โดยเฉพาะอังกฤษและอเมริกาเป็นส่วนมาก แต่ปัจจุบันนี้มาถูกใช้มากทีเดียวในสังคมอเมริกัน แรกทีเดียวสหรัฐอเมริกาใช้ศาสตร์ในการช่วยการปกครองชนเผ่าและเมืองขึ้น แต่ช่วงระยะปี 1960-1970 ซึ่งอยู่ในสมัยประธานาธิบดี John F. Kennedy และประธานาธิบดี Lyndon B. Johnson นั้น มานุษยวิทยาประยุกต์ถูกใช้มากที่สุดในการพัฒนาประเทศด้อยพัฒนา ซึ่งเป็นพันธมิตของสหรัฐอเมริกา นักมานุษยวิทยาประยุกต์ถูกส่งออกไปช่วยพัฒนาชุมชนของประเทศอื่นโดยผ่านหน่วยงานและองค์การทางการเมืองต่างๆ เช่น DID, USOM, World Bank, กระทรวงเกษตร, กระทรวงสาธารณสุข, กระทรวงกลาโหม, กระทรวงศึกษา Peace Corps, CIA, World Bank และอื่นๆอีกมาก

หลังจากปี 1973 อันเป็นปีที่สงครามเวียดนามยุติลง สหรัฐอเมริกาค้นหาทิศทางด้านนโยบายต่างประเทศจากการเกี่ยวข้องทางการเมืองกับประเทศนอกบ้านของตน มาเป็นนโยบายไม่ยุ่งเกี่ยวกับโลกภายนอก และมุ่งพัฒนาภายในประเทศอย่างเดียว นักมานุษยวิทยาทั้งหลายถูกเรียกกลับบ้านหมด แต่ก็มิได้ตักงานเพราะไม่มีตำแหน่งสอนตามมหาวิทยาลัยว่างเลย กลับหันเหแนวทางไปในทิศทางใหม่ซึ่งรับกันกับนโยบายพัฒนาประเทศของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา นั่นคือนักมานุษยวิทยาประยุกต์ ถูกจ้างให้ไปทำงานกับรัฐบาลในด้านการ *แก้ไขปัญหาสังคม* ปัญหาสังคมที่รัฐบาลต้องการแก้ไขนั้นได้แก่ชนกลุ่มน้อย การแบ่งชั้นวรรณะ ยาเสพติดให้โทษ พิษสุราเรื้อรัง โรคจิต สุขภาพ การศึกษา อาชญากรรมทางเพศ การว่างงาน ค่าจ้างแรงงานต่ำ กรรมกรสตรีค มลภาวะ การตลาด อุตสาหกรรม ธุรกิจ และปัญหาการเมือง เป็นต้น เหตุการณ์กลายเป็นว่าเมื่อสหรัฐเลิกนโยบาย *อยู่บ้านเขา* เปลี่ยนมาเป็น *อยู่บ้านเรา* นั้น งานมานุษยวิทยาประยุกต์กลับขยายวงกว้างมากขึ้นไปอีกจนทำไม่ไหว

ท่ามกลางการวิพากษ์วิจารณ์และโจมตีของนักมานุษยวิทยาบริสุทธิ์ว่า นักมานุษยวิทยาประยุกต์ไปยุ่งกับรัฐบาล และเกาะงานนี้แะ ไม่ยอมแยกตัวออกจากการเมือง (ซึ่งตอนหลังนี้ไม่ได้เกี่ยวกับการเมือง นอกจากจะตีความคำว่าเมืองว่า "รัฐบาล" เท่านั้น) นักมานุษยวิทยารุ่นเด็กๆ ที่มหาวิทยาลัยผลิตออกมาแต่ละปีล้วนแต่หนีไปจับงานประยุกต์เสียมาก โดยให้เหตุผลต่างๆ กัน บางคนว่าเพราะงานสอนตามมหาวิทยาลัยเต็มหมดแล้ว (Beals, 1976 และ Evans-Pritchard, 1946) บางคนว่าทำงานกับรัฐบาลทำรายได้ (Richard, 1977) บางคนต้องการการ

ผจญภัย และงานมานุษยวิทยาประยุกต์ผจญภัยดี และเพราะเจอคนต่างวัฒนธรรม และเจอปัญหาแปลกๆ ทำให้ไม่น่าเบื่อ บางคนว่าลองทำดูชั่วคราวขณะที่รอกงานอื่น บางคนร่วมงานกับรัฐบาลเป็นการถาวรและเต็มตัวเพื่อต้องการลาภยศ ตำแหน่ง ซึ่งเป็นเพราะทะเยอทะยานอยากส่วนตัว (Beals, 1976) ทำให้งานด้านนี้แผ่ขยายกว้างออกไปทุกทีๆ หันเหทิศทางการนโยบายของรัฐบาลไปได้เรื่อยๆ รอบทิศทาง

แต่เดิมนั้นนักมานุษยวิทยาบริสุทธิ์ (Pure Anthropologists) และนักมานุษยวิทยาประยุกต์ (Applied Anthropologists) แยกตัวออกจากกัน พยายามโจมตีกันและกันและพยายามบอกว่าฝ่ายฉันดีกว่าเธอ ต่างก็แยกกันอยู่แยกงานกัน เห็นห่างจากกัน นักมานุษยวิทยาบริสุทธิ์ว่าตนมีหน้าที่หนักในการผลิตทฤษฎี พิมพ์ความรู้เผยแพร่ สอนหนังสือ (ในมหาวิทยาลัย) และทำงานวิจัยและพยายามบอกว่างานแบบนี้หนักกว่างานมานุษยวิทยาประยุกต์มาก และมีฐานะทางวิชาการและสังคมสูงกว่ามาก งานมานุษยวิทยาประยุกต์เป็นงานง่ายๆ ไม่ต้องใช้หัวมากได้แต่ใช้แรงงานแล้วยังไปข้องแวะทำลายประชาชนอีก (Willner, 1977, และ 1977) ส่วนนักมานุษยวิทยาประยุกต์ก็โต้ว่า เมื่อถูกฝึกมาให้เป็นนักมานุษยวิทยาจะประยุกต์หรือไม่ประยุกต์ก็ต้องใช้ทฤษฎีเท่าๆกัน ฐานะภาพทางวิชาการก็ต้องเท่ากัน งานที่ทำก็น่าจะยากกว่าฝ่ายมานุษยวิทยาบริสุทธิ์เพราะเป็นงานแก้ไขปัญหาสังคม ต้องเผชิญกับคนหลายฝักหลายฝ่าย ต่างพ่อต่างแม่ และต้องเจอกับคนกลุ่มน้อยซึ่งมักก่อให้เกิดปัญหาสังคม (ในอเมริกา) งานก็มีความเครียดความกดดันจากหลายๆ ปัจจัยยุ่งยากกว่า การผลิตทฤษฎีซึ่งอาจทำเพียงคนเดียวได้ อีกอย่างการรับงานนี้ไม่จำเป็นต้องทำลายประชาชนถ้าเขามีหลักดี ส่วนคนที่เล่นการเมืองโดยแฝงในงานนี้ก็เป็นเรื่องโลกโมโหสันเป็นส่วนตัว แล้วก็มีจำนวนน้อยมาก ซึ่งไม่ควรมาเหมาเอาว่าฝ่ายประยุกต์ใช้ไม่ได้ไปหมด (Foster, 1969; Naylor, 1973; Reagan, 1967 และ Chambers, 1977)

การโต้เถียงไปมาและการแยกตัวและแยกงานมีให้เห็นชัดแจ้งมากในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง แต่มาในปัจจุบันนี้มองแทบไม่เห็น เลื่อนลงเต็มทีเพราะนักมานุษยวิทยาบริสุทธิ์ที่สอนตามมหาวิทยาลัยก็พากันออกทำวิจัยตามชุมชนสงเคราะห์ชุมชนไปด้วยในขณะเดียวกัน และดูแลทุกข์สุขประชาชนเช่นกัน ส่วนนักมานุษยวิทยาประยุกต์ซึ่งจับงานชุมชนก็หันเข้ามาสอนตามมหาวิทยาลัยกันมากแล้ว จึงเห็นว่านักมานุษยวิทยาทั้งสองประเภทหันเหแนวทางเข้ามาหากัน และบรรจบกันแล้วในที่สุด

ดังนั้นพอจะสรุปแนวโน้มของศาสตร์สาขามานุษยวิทยาประยุกต์ได้ดังนี้

(1) งานมานุษยวิทยาประยุกต์โดยทั่วไป ซึ่งเจริญมากในโลกตะวันตก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาเป็นงานยืดหยุ่น ทันสมัยทันเหตุการณ์จึงขยายตัวออกไปได้เรื่อยๆ ไม่มีวันหมดจากสังคมไปได้ง่ายๆ เพราะสังคมชนบท (ซึ่งนักมานุษยวิทยาบริสุทธิ์มักจะให้ความสนใจศึกษากันมากนั้น) กำลังจะกลายเป็นสังคมเมืองไปเรื่อยๆ และงานด้านนี้ก็รับกับปัญหาชุมชนในสังคมเมืองได้อย่างดียิ่ง

(2) ไม่ว่านักมานุษยวิทยาบริสุทธิ์หรือประยุกต์ที่ว่าแตกต่างกันทั้งทฤษฎี (Theory) และวิธีการ (Methodology) และความสนใจ (Interest) นั้นกำลังเบียดเข้าหากัน เพราะสภาวะ

การณ์ทางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมบังคับ ดูเหมือนว่าการโจมตีซึ่งกันและกันในสมัยนี้แทบจะไม่มี นอกจากนักมานุษยวิทยาประยุกต์จะไปจับงานการเมืองอย่างเห็นได้ชัดเท่านั้น

แนวโน้มของงานมานุษยวิทยาประยุกต์ในประเทศไทย

มานุษยวิทยาประยุกต์ที่แท้จริงเลย และดูเหมือนว่าคนไทยหรือปราชญ์ไทยยังไม่เข้าใจงานด้านนี้เสียด้วยซ้ำ ประเทศไทยเป็นประเทศด้อยพัฒนา ในทุกๆทางมีโครงการพัฒนานานาชนิดทั้งชนบทและในเมืองมากมายเหลือเกิน แต่เนื่องจากเรายังด้อยพัฒนาทางการศึกษาด้วย เราจึงยังไม่มีคำแนะนำศาสตร์สาขามานุษยวิทยาประยุกต์มาใช้เรายังไม่เห็นความจำเป็นของงานสาขานี้ หรือเรายังไม่รู้ถึงงานด้านนี้ประการใดประการหนึ่ง การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของเราจึงมักจะใช้นักสังคมวิทยารวมกับนักอะไรต่อมิอะไรร้อยแปดไม่จำกัดสาขาเอามารวมกันเรียกว่า *นักพัฒนาชุมชน* ทำงานพัฒนาโครงการต่างๆได้ผลบ้างไม่ได้บ้างตามประสา ส่วนนักมานุษยวิทยานั้นเราพอมิบ้างเพียงกระหยิบมือเดียว (ประมาณไม่เกิน 100 คนในพลเมืองทั้งประเทศ 47 ล้านคน) เมื่อไปทำงานพัฒนาชุมชนจะถูกจัดเข้าไปอยู่ภายใต้ร่มเงาของนัก “สังคมศาสตร์” แม้แต่นักสังคมวิทยาเองซึ่งจัดว่าอยู่ใกล้ตัวนักมานุษยวิทยามากกว่าใครหลายๆคนก็ยังไม่รู้เลยว่านักมานุษยวิทยาเขารู้อะไรกัน และทำอะไรกัน และก็ในหลายๆ คนนี้แหละบวกเอาโมโนทัศน์ (Concepts) ของนักมานุษยวิทยาเข้าไปไว้กับโมโนทัศน์ของตัวอย่างแยกไม่ออก

ประเทศไทยเป็นประเทศด้อยพัฒนา หรือประเทศกำลังพัฒนา มีปัญหาสังคมมากมายก่ายกอง น่าจะเป็นแหล่งที่ใช้เพาะเชื้อมานุษยวิทยาประยุกต์ขึ้นได้งอกงามดี แต่จะมีปัจจัยอยู่ 2 ประการใหญ่ๆ ที่กีดกันงานด้านนี้เสีย คือ

(1) ความด้อยพัฒนาทางการศึกษา หรือทางการแนะนำความรู้ใหม่ๆ ความรู้เก่าๆ ซึ่งเราพอจะมีอยู่ (ทางสังคมศาสตร์) ก็ยังเจริญงอกงามไปได้ไม่เต็มที่ โอกาสที่จะไปรับเอาความรู้สาขาใหม่หลายๆมาใช้จึงดูเหมือนว่าจะไม่จำเป็นอะไร

(2) ความด้อยพัฒนาทางด้านการเมือง สถาบันการเมืองของสังคมไทยอยู่ในลักษณะที่ไม่มั่นคง มีการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง และแต่ละครั้งที่เปลี่ยนรัฐบาล นโยบายทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านพัฒนาก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย งานมานุษยวิทยาประยุกต์เป็นงานพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมต้องทำต่อเนื่อง หากต้องคล้อยตามการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลบ่อยๆ งานอาจต้องหยุดชะงักกลางคันทำให้เสียเงินเสียเวลาและเสียงานไปหมด

นอกจากนี้งานด้านมานุษยวิทยาประยุกต์เป็นงานของนักวิชาการซึ่งต้องว่ากันด้วยข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิจัยเสมอ การเสนอเหตุการณ์ต่อรัฐบาลด้วยความเป็นจริงอาจจะไม่เหมาะสม

กับภาวะการณ์ทางการเมืองในสังคมไทย เป็นต้นว่า เสนอความจริงไปแล้วมิได้ถูกเอาไปใช้จะทำให้เสียเวลาและเสียเงินเปล่า อีกประการหนึ่งการเสนอข้อเท็จจริงอาจเป็นภัยแก่ผู้เสนอก็ได้ งานด้านนี้ต้องการความอิสระจากการถูกควบคุมของทางการอย่างมาก ซึ่งทำไม่ได้ในเมืองไทย การไม่ควบคุมอาจมีผลเสียทั้งต่อผู้ทำงานเองและทั้งต่อชาติบ้านเมือง เช่น ผู้ทำวิจัยอาจถูกฟ้องร้องเป็นการส่วนตัว หรืออาจถูกชาวบ้านเข้าใจผิดคิดว่ามีดีมีร้าย หรือผลการวิจัยอาจไปสั่นสะเทือนเสถียรภาพของรัฐบาลอะไรทำนองนี้

ดังได้เคยกล่าวไว้แต่ต้นว่างานมานุษยวิทยาประยุกต์ที่ดีต้องทำแล้วเกิดความพอใจและปลอดภัย แก่ตนเอง แก่รัฐบาล (ฝ่ายบริหาร) แก่เพื่อนร่วมงาน และแก่ประชาชน ดังนั้นงานมานุษยวิทยาประยุกต์ไม่น่าจะเหมาะกับสังคมไทยเพราะทำแล้วอาจจะไม่เกิดความพอใจและปลอดภัยแก่ฝ่ายใด ๆ เลยก็ได้

เอกสารอ้างอิง

- Bastide, Roger. *Applied Anthropology*. London: Croom Helm, 1973.
- Beal, Ralph A. "The Uses of Anthropology in Overseas Programs", *Human Organization* Vol. 23, No. 3, 1964.
- Beals, Ralph L. *Politics of Social Research*. Chicago: Aldine Publishing Company, 1969
- Beals, Ralph L. "Anthropology and Government: Unwilling Bridegroom or Reluctant Bride?", *Anthropology, UCLA.*, Vol. 8, 1976.
- Chambers, Erve. "Working for The Man: The Anthropology in Policy Relevant Research", *Human Organization*, Vol. 36, No. 3, 1977.
- Clinton, Charles A. "The Anthropologist as Hired Hand", *Human Organization*, Vol. 34, No. 2, 1975.
- Allen, H.B. *Rural Reconstruction in Action*. Ithaca, New York: Cornell University Press, 1953.
- Evans-Pritchard, E.E. "Applied Anthropology", *Africa*, Vol. 16, 1946.
- Foster, George M. *Applied Anthropology*. Boston: Little, Brown and Company, 1969.
- Horowitz, Irving L. *The Rise and Fall of Project Camelot*. Cambridge, Massachusetts: The M.I.T. Press, 1967.
- Jacobs, Norman. *Modernization without Development*. New York: Praeger Publishers, 1971.
- Jacobs, Sue-Ellen. "Action and Advocacy Anthropology" *Human Organization*, Vol. 33, No. 2, 1974.
- Jones, Delmos J. "Applied Anthropology and The Application of Anthropological Knowledge", *Human Organization*. Vol. 35, No. 3, 1976.
- Naylor, Larry L. "Applied Anthropology: Approaches to The Using of Anthropology", *Human Organization* Vol. 23, No. 4, 1973.
- Paul, Benjamin D., (Edited). *Health, Culture and Community*. New York: Russell Sage Foundation, 1955.
- Reagan, Micheel D. "Basic and Applied Research: A Meaningful Distinction?", *Science*, No. 155, 1967.
- Richards, Cara E. "Cooperation Between Anthropologist and Medical Personnel", *Human Organization* Vol. 19, 1960.
- "Spicer, Edward H., (Edited)". *Human Problems in Technological Change*. New York: Russell Sage Foundation, 1952.
- "....." *Cycles of Conquest*. Tucson: The University of Arizona Press, 1962.
- Tax, Sol. "Anthropology for The World of Future: Thirteen Professions and Three Proposals", *Human Organization*. Vol. 3, No. 3, 1977.
- "....." "Action Anthropology", *Current Anthropology*, Vol. 16, No. 4, 1975.
- Thompson, Laura. "Is Applied Anthropology Helping to Develop A Science of Man?", *Human Organization*, Vol. 24, 1965.
- Willner, D. "Vocation or Comodity", *Current Anthropology*, Vol. 14, No. 5, 1973 & 1977.